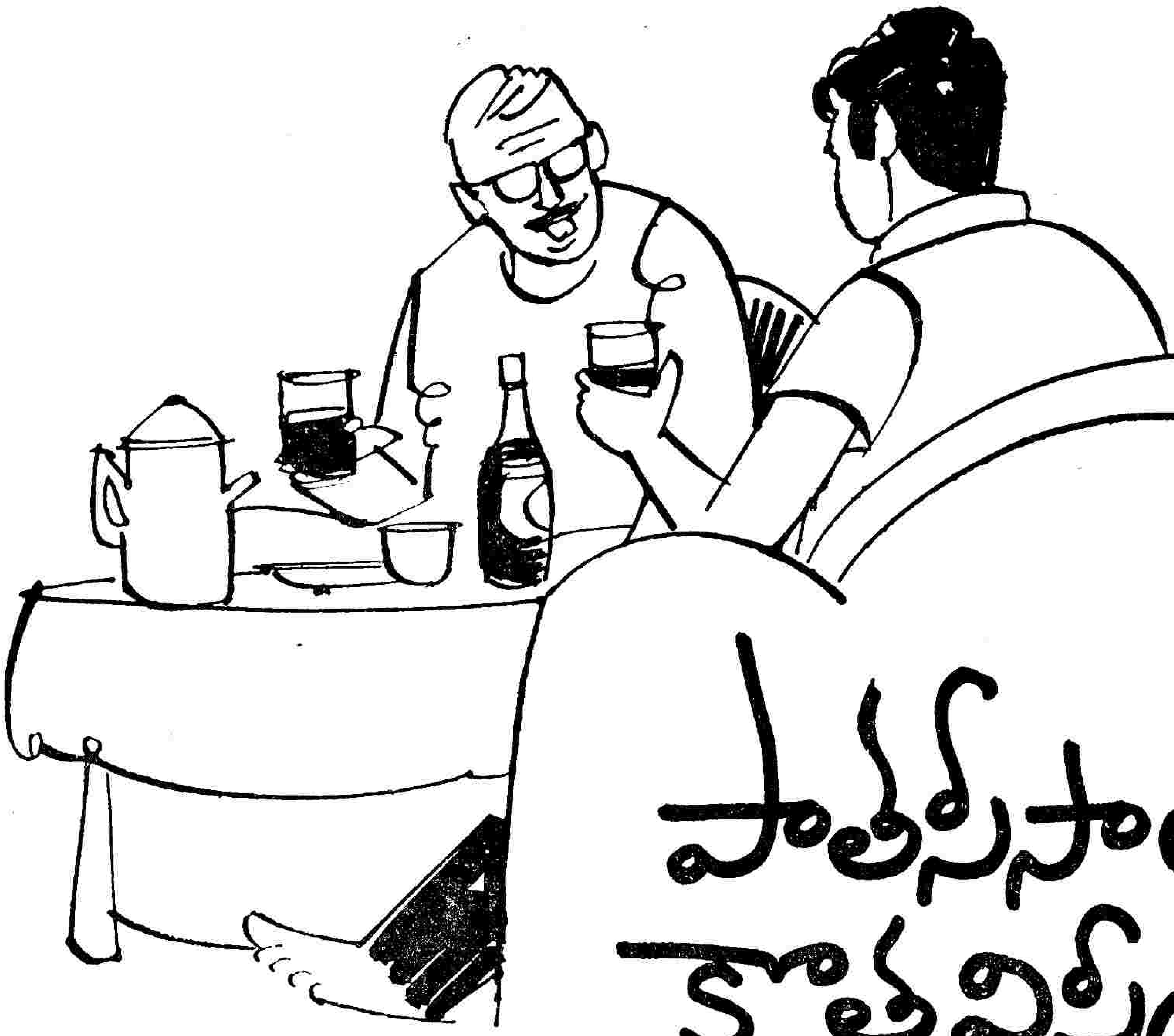

పాత సీసాలో కొత్త విస్కీ

గొల్లపూడి మారుతీరావు

బాలసుందరంగారు సాయంకాలం నడక ముగించుకొని యింటికి వచ్చేసరికి ఆ వార్త చెప్పింది భార్య పార్వతమ్మ - శంకరం మేరీ అనే అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకోబోతున్నాడని- రెండో ప్రపంచంయుద్ధంలో తుపాకీ గుళ్ళకి, జీవితంలో రెండు గుండె పోట్లకీ అలవాటు పడిపోయిన అరవ య్యేళ్ళ ముసలిగుండె ఆ వార్తకి ఉక్కిరిబిక్కిరి కాలేదు. కాని పొద్దుట నుంచీ – ఆ వార్త విన్నప్పటినుంచీ - పార్వతమ్మకి రక్తపుపోటు ఎక్కు వయింది. అయితే ఈ వార్త విన్నాక కూడా 'షెరూట్' చుట్టని నోట్లోంచి తియ్యకుండా - అలవాటుగా 'టీ' యియ్యి అని ఈజీచైరులో కూర్చున్న భర్తని చూశాక - ఆ పోటు మరింత ఎక్కువయింది. కష్టాన్నో, దుఃఖాన్నో అనుభవించడానికి మనిషికి ఆలంబన కావాలి. సానుభూతి కావాలి. ఈ రెంటినీ బేషరతుగా నిరాకరించి, రెండు గుండెపోట్లతో తన గర్వానికి ముడుపు చెల్లించిన వ్యక్తి బాలసుందరం. ఆయన్ని జీవితంలో కదిలించే వార్త ఎలా ఉంటుందో ఆవిడ కింకా ఆ ఏభయ్యొనిమిదోయేట కూడా అర్థం కాలేదు.

"నే చెప్పింది విన్నారా ?"

"ఆ అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకొన్నాడా ? చేసుకుంటాడా ?"

"ఇంకా లేదు - ఇవాళ నా ముందు మెల్లగా కదలేశాడు ఇద్దరూ ప్రేమించుకున్నారట-"

బాలసుందరంగారికి ఆ మాటకి తుపుక్కున నవ్వొచ్చింది - "ప్రేమ" అన్న పదం బూతు మాటలాగ విని పిస్తుంది ఆయనకి - ఆ మాటని తెలుగు సినీమా రచయితల దగ్గర్నుంచి - భావకవుంవరకు అంతా ఉదారంగా, విరివిగా వాడి - అరిగిపోయిన పాత రికార్డులో అర్థంలేని పిచ్చి శబ్దంలాగ తయారు చేశారు - తన ప్రాణానికి ప్రాణమయిన

మిత్రుడు - బాంబులు పడుతున్న సందర్భంలో - మీద పరుగులు తీసే ఏరోప్లేన్ల ధ్వనులమధ్య, రాతిగుట్టల వెనకనుంచి - చిట్టగాంగ్ అడవుల్లో తుపాకులు కాలుస్తున్నప్పుడు తన భుజంలోంచి గుండు దూసుకుపోవడం చూసి, "బాలూ" అంటూ తనని రక్షించడానికి రాయి వెనకనుంచి ముందుకు దూసుకువచ్చి, తను తుపాకీ గుండుకు బలి అయిపోయిన అపూర్వమయిన స్నేహాన్ని ప్రేమ అనాలా ? - పేరు తెలీని పిచ్చి నవాబు, ప్రేమించానని చెప్పిన ఉండుపుకత్తెను- ఆరో అంతస్థు ఎక్కించి-"నన్ను ప్రేమిస్తే - నాకోసం ఏమయినా చేస్తావా ?" అని అడిగితే- ఆమె చిరునవ్వును ఆధారం చేసుకొని-- "ఈ మేడమీంచి దూకు" అన్న కోరికను అలవోకగా కోరితే, అతన్ని చేతుల్లోకి తీసుకొని, పెదాల్ని ముద్దు పెట్టుకొని ఆనందంగా కిందకు దూకి చనిపోయిన ఆమె సాహసాన్ని ప్రేమ అనాలా ? — యిలా ఎన్నో మనస్సులో మబ్బుల వెనక బహుళ పంచమినాటి పల్చటి వెన్నెల్లాగ జ్ఞాపకాలు కదులుతాయి.

మనిషి తన యాత్రను పూర్తిగా ముగించుకొన్నాక చివరలో పోగొట్టుకొనే విలువయిన ఆస్తి ప్రాణమయితే - ఆ ఆస్తిని ఏ క్షణాన్నయినా విరాళంగా తూకం వెయ్యగలిగే తూకపు రాయి ప్రేమ.

ఇలాంటి ఆలోచనలు ఎన్నో సార్లు ఎన్నో రకాలుగా చేసి, ఏ ఆలోచనకూ ఆ అర్థం సమగ్రంగా పొదగడం చూడలేక, జీవితంలో అలసిపోయి ఆఖరి మజిలీకి వచ్చిన యాత్రికుడు బాలసుందరం

అందువల్ల ఎప్పుడన్నా ఎవరేనా— ప్రేమ గురించి మాట్లాడినప్పుడు — అర్థం తెలీని పదాన్ని అతి చవకగా వాడే చిల్లర వ్యాపారిలాగ కనిపిస్తారు - ఇప్పుడు శంకరం ప్రేమలో పడ్డాడని తెలియగానే బాలసుందరంగారికి మొదట నవ్వు రావడంలో ఆశ్చర్యం లేదు — అరవయ్యేళ్ళ తన జీవితంలో యింకా తొంగిచూడని ప్రేమ - ఇరవై మూడు ఏళ్ళ కొడుకు జీవితంలో ఆ మేరీ రూపంలో తలుపు తట్టిందని విన్నప్పుడు - అది నిజమయితే - ఎలాంటిదా ? - అన్న ఆశ్చర్యం - కాకపోతే తన నమ్మకం తప్పుకాదని రుజువు చేసుకోవాలన్న పట్టుదల కలిగాయి.

స్తంభం చాటున పడుకున్న బిహారీని చేతికర్రతో పొడిచి లేపాడు - వాడు మూగ.

"ఒరేయ్- యివాళ విస్కీ తాగాలని ఉందిరా," అన్నాడు — బిహారీకి తెలుగు రాదు. కాని తన ఏభై ఏళ్ళ జీవితంలో బాలసుందరం అలవాట్లనీ, సంజ్ఞల్నీ చదవడం తెలుసు - అదికాక - వాడికి రెండే తెలుసు—బాలసుందరం కష్టపడితే తనకి కన్నీళ్లు వస్తాయని, తను కన్నీళ్లు కార్చినప్పుడల్లా బాలసుందరం కష్టపడతాడనీను -

వెళ్ళి తీసుకొచ్చాడు—

పార్వతమ్మ టీ తెచ్చేసరికి, మందు తాగడానికి ఏర్పాట్లన్నీ చూసింది. ఆమెకి ఆశ్చర్యంలేదు - డాక్టర్లే అతని చేత మందు మానిపించాలని చూసి ఓడిపోయారు—"విస్కీ నా గుండెని ఓదారుస్తుందా, నా గుండె విస్కీకి ఓడిపోతుందో నే చచ్చాక కాని తేలదు — కాని గుండెపోటుకీ, తాగుడుకీ సంబంధం లేదని ఒక్క గొప్ప సత్యాన్ని నిరూపించడాని కయినా నన్ను తాగనివ్వండి" అన్నాడాయన డాక్టర్లతో—ఆయన అన్నీ తెలిసిన మూర్ఖుడని అతనిమీద ఆశ వదులుకున్నారు డాక్టర్లు.

"అయితే యివాళ భోజనం రాత్రి పదిగంటలకే నన్నమాట."

"ఊహుఁ. యివాళ పన్నెండు కావచ్చు-మరో మిత్రుడు నాతో మందు తాగబోతున్నాడు"—

"ఎవరు బాబూ ఆది"-

"శంకరం - నాకంటె నలభై ఏళ్ళు ఆలస్యంగాపుట్టి, నా కిప్పటికీ అర్థంకాని గొప్ప సత్యాన్ని గుర్తించినందుకు పార్టీ యిస్తున్నాను"-

ఆ మాటలోనే శంకరం వచ్చాడు—

"కమాన్ ఫ్రెండ్. విస్కీ తెప్పిస్తున్నాను"-అన్నారు బాలసుందరంగారు.

ఆయన మాటలు, అలవాట్లు శంకరానికి కొత్తకాదు-ఆయన జీవితంలో ఎప్పుడూ దొంగతనం లేదు - ఆయన నమ్మిన నిజాన్ని ఎప్పుడూ ఆచరించకుండా వదలలేదు. ఆచరించిన విషయాన్ని ఎవరిదగ్గరా దాచలేదు.

పిల్లల్తో కూచుని విస్కీ తాగడం ఆయనకి కొత్త అలవాటు కాదు-పిల్లలకి విస్కీ యివ్వడం యివాళ కొత్త అలవాటు.

"కంపెనీ లేదా డాడ్ !" అన్నాడు.

"ఇవాళ నువ్వే— రా కూర్చో."

శంకరం మాట్లాడకుండా కూర్చున్నాడు.

చాలాసేపు నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయారు -"వెల్. నిన్ను యిరవై ఏళ్ళ కిందట కన్నాను. అది నా తప్పుకాదు- ఇటీజ్ ఏ బయొలాజికల్ ఆక్సిడెంట్. నాకు జీవితంలో యిరవై ఏళ్ళ మిత్రులున్నారు- కనక- యివాళ—ఫరెచేంజ్- మనిద్దరం స్నేహితుల్లాగ కబుర్లు చెప్పుకుందాం."

శంకరం శరీరంలోనూ తండ్రి రక్తమే ఉంది - ఈ ఉపోద్ఘాతం దేనికి ప్రారంభమో చూచాయగా అతనికి తండ్రి మాటల్లోకంటె, తల్లి కళ్ళలో నీళ్ళద్వారా అర్థమయింది. దీనికి అతనెప్పుడో ఒకప్పుడు సిద్ధపడే ఉన్నాడు.

"ఓకే" అని కూర్చున్నాడు.

బీహారీ వచ్చాడు- సీసా మూత విప్పుతూ తికమకలు లేకుండా మొదలెట్టారు బాలసుందరంగారు-

"ఆ అమ్మాయి పేరేమిటి ?"

"మేరీ."

"ఎ లవ్‌లీ నేమ్."

"షీ యీజ్ ఏ లవ్‌లీ డేమ్ ఏజ్ వెల్."

"శభాష్ ! ప్రేమించావా ?"

"అవును."

"పెళ్ళి చేసుకొంటావా !"

"ఊఁ."

"నే నొప్పుకోక పోయినానా ?"

"మీ రొప్పుకుంటారని నాకు తెలుసు."

"ఎలా ?"

"కారణానికి నిలబడే దేన్నయినా - ధైర్యంగా చెయ్యడం మీరే నేర్పారు కనక."

"వెరీగుడ్ ! మరొక్క విషయం - ఆ అమ్మాయిని ఎప్పుడయినా ముద్దు పెట్టుకున్నావా ?"

"లేదు."

"శరీరాన్ని రుచి చూశావా ?"

మొదటి గ్లాసు అనర్గళంగా పూర్తి చేశాడు శంకరం.

"మనిద్దరం యిప్పుడు స్నేహితులుగా ఉందాం. దానికి నే నీ ప్రశ్న అడగడమే నిదర్శనం - ఇది ప్రశ్న. బెదిరింపు కాదు-గో ఎహెడ్."

"లేదు."

"ఓకే. ఈ ప్రేమవల్ల - పెళ్ళివల్లా వచ్చే కష్టాలు ఆలోచించేందుకు వేరే మనిషి ఉన్నారు - ఆ మనిషిని తల్లి అంటారు — అది నా పెళ్ళాం కనక ఆ నష్టాన్ని భర్తీచెయ్యడమో, భరించేశక్తి నివ్వడమో నా పని-అందుకు కావలసిన శక్తి, దమ్మూ రెండూ ఉన్నాయి నాకు-మరో యిద్దరు కొడుకుల్ని కనాలని ఆశ ఉంది-మరో రెండేళ్ళకి. కొడుకు పుట్టినా నా ఎనభయ్యోఏట తద్దినం పెడతాడు. నేను ఖచ్చితంగా ఈ విస్కీ సాక్ష్యంగా కనీసం ఎనభై ఏళ్ళు బతుకుతాను—ఇవాళ ఈ పార్టీ లక్ష్యం పెళ్ళి గురించిన సాధకబాధకాలు చర్చించడానికి కాదు — ప్రేమ గురించిన నిజానిజాల్ని తేల్చుకోడానికి—"

"నేనే చెప్తున్నాగా ఆ అమ్మాయిని ప్రేమిస్తున్నానని."

"అదే నేను చెప్పబోతున్నాను - ఆ మాట అనార్కలీ గురించి సలీం చెప్పాడు. తరువాత అరవై ఏళ్లు రాజ్యం చేశాడు—హిస్టరీ నాకు తెలీదనుకో-చేసే ఉంటాడు. ఆశ్చర్యం లేదు - కాని అదే మాట నేనూ చాలామంది అమ్మాయిలకి చెప్పాను-" ఆగారు బాలసుందరంగారు.

తండ్రి ఏంమాట్లాడినా, ఆ గొంతులో —అంతకంటె వ్యక్తిలో చిత్తశుద్ధిని ఎప్పుడూ శంకించలేదు శంకరం. ఎందుకనో ఆయనంటే ప్రతి తండ్రి పట్లా ప్రతి కొడుక్కీ ఉండే అభిమానంతోపాటు, భక్తి కూడా ఉంది.

కాస్త ఆగి — "నీ ప్రేమ కథ నే నడగను—కాని నా ప్రేమ కథలు కొన్ని చెప్తాను విను - నా పద్నాలుగో యేటనే యిప్పుడు నువ్వనుకొనే ప్రేమ నా జీవితంలో తొంగిచూసింది - పద్మ పింగాణీ బొమ్మలాగ గుండ్రంగా తెల్లగా ఉండేది. ఆ అమ్మాయిని నేను ప్రేమిస్తున్నానని తెలిసిన తర్వాతే ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళయిందని తెలిసింది. పొరుగు యిల్లు - తరుచు యింటికొచ్చి మా అక్కయ్యలతో గచ్చకాయలు ఆడుతూండేది - సెకెండు ఫారం చదువుతూండగా పెళ్ళయిపోయింది- పరీక్షలు నాలుగురోజు లున్నాయనగా మొగుడు ఆ ఊరొచ్చాడు. (నిడదవోలులో ఏదో ప్రెస్‌లో పనిచేసేవాడు) దీపాలు పెట్టే వేళ ఆ అమ్మాయిని రెండు చేతుల్లోకి తీసుకొని ముద్దు పెట్టుకొన్నాడట - పద్మ గాభరాపడి, కోపం తెచ్చుకొని చాచి లెంపకాయ కొట్టింది. ఇంట్లో పెద్ద గొడవయింది-మొగుడు తన అధికారాన్ని చూపించి ఆ అమ్మాయి పరీక్షకి వెళ్ళకూడదని శాసించాడు — మొగుడు ముద్దుని అంగీకరించని కారణంగా ఆమె చదువు అక్కడితో ఆగిపోయింది - అప్పట్నుంచీ మొగుడంటే ఒక రకమయిన ఉదాసీనత — ఇదిగో ఈ సమయంలో మేం ఆ ఊరు రావడం, పద్మ పరిచయం కావడం జరిగింది — ప్రేమంటే అప్పట్లో అర్థం నాకు తేలీదు — (తెలిస్తే నీ కీ కథ చెప్పే వాడిని కాదు.) నాతో మొగుడు గురించి అతని ముష్కరత్వాన్ని గురించీ కథలు చెప్పేది — ఇంకా కాపరానికి వెళ్ళని రోజులేమో, జరిగిన ఒక్క సందర్భాన్నీ పురస్కరించుకొని ర క ర కా లు గా ఊహించుకొనేది — ఆమె చెప్పే ప్రతి విషయానికీ నా సానుభూతి అతి ఉదారంగా ఆమెకు లభించేది. ఆ సానుభూతికీ తన కష్టాన్నీ చెప్పుకొనే వ్యక్తిగా — నా దగ్గర చొరవకి నేను ప్రేమ అని గుర్తుపెట్టుకున్నాను. శ్రీరామనవమి ఉత్సవాలొస్తే-రాత్రంతా మేమంతా కలిసి సంబరాలు చూసే వాళ్ళం. ఒకరోజు సినిమా చూస్తూ — యిద్దరం పక్కపక్కన కూర్చున్నప్పుడు — అనుకోకుండా చీకట్లో ఆమె చెయ్యి నా చేతికి తగిలింది — కాస్త వణికాను. "పద్మా" అని పిలిచాను. పిలుపు మలేరియా రోగి వణుకులాగ వినిపించింది — "ఏం ?" అంటూ నా వేపు వంగింది. మల్లె పువ్వుల వాసన నా మొహమంతా గుప్పుమంది — ఇద్దరి ముఖాలూ దగ్గరయాయి— అనుకోకుండా చటుక్కున ఆమె పెదాలమీద ముద్దు పెట్టుకున్నాను — అంతే - నిశ్శబ్దంగా ఉన్న సినిమా హాలులో తుపాకీ పేలినట్టు చెంప దెబ్బ పేలింది. ముద్దుకి ప్రతీకారం

ఆమె అనుభవంలో సిద్ధంగా ఉంది. నాకూ అదే దక్కింది-సినిమా మధ్యలో లేచి వచ్చేశాను — పదిరోజులు ఆమెకి కనిపించకుండా తిరిగాను — తరవాత నాకు టైఫాయిడ్ వచ్చింది. స్పృహ లేకుండా పడిఉన్న నాకు పద్మ చాలా సేవలు చేసిందట — నేనింకా రోగంలో ఉండగానే ఆమెకి కార్యం చేశారు — ఇంకా నిలబడడానికే ఓపికలేని నా దగ్గర శలవు తీసుకోడానికి వచ్చి - "పళ్ళరసం బాగా తీసుకో — బాగా కోలుకొన్నాక — హైదరాబాద్ రా — మా వారితో నీ గురించి చెప్పాను - " అంది.

నా కెందుకో కళ్ళనీళ్ళు తిరిగాయి. "మళ్ళీ ఎప్పుడొస్తావు ?" అన్నాను.

నవ్వింది - "ఏమో ! - తన కిష్టం లేని చదువు మానిపించిన మగాడు, ఎప్పుడు పంపుతాడో ఏం తెలుసు. వచ్చేముందు ఉత్తరం రాస్తాలే - " అంది.

వెళ్ళబోతూ - అసంకల్పితంగా నా వేపు తిరిగి బుగ్గమీద ముద్దు పెట్టుకుంది.

తర్వాత సంవత్సరానికి యింటికొచ్చింది. అప్పటికి ఏడో నెల అని అక్క చెప్పింది - మరీ ఒళ్ళుచేసి యిదివరకు కన్నా పొట్టిగా కనిపించింది-ఎత్తుపొట్టతో కాస్త అందం చెడినట్టు కనిపించేది.

నాతో యిదివరకులాగే స్వేచ్ఛగా మాట్లాడేది.

కొడుకు పుట్టాక—అతి ఆప్యాయంగా వాడిని అక్కున చేర్చుకుంటూ, నా కళ్ళముందే ఏమీ బెరుకులేకుండా-వాడికి పాలు తాగించే ఆ తల్లిని చూస్తూంటే - పద్మ నాకు మరీ దూరమయినట్టు అనిపించేది. కాలేజీలో చేరాను — పద్మ క్రమంగా నా ఆలోచనల్లోంచి శలవు తీసుకొంది. ఇదే కథ — ఆనాటి నా ప్రేమకి అర్థం యిద్దరు వ్యక్తుల మధ్య సానుభూతి."

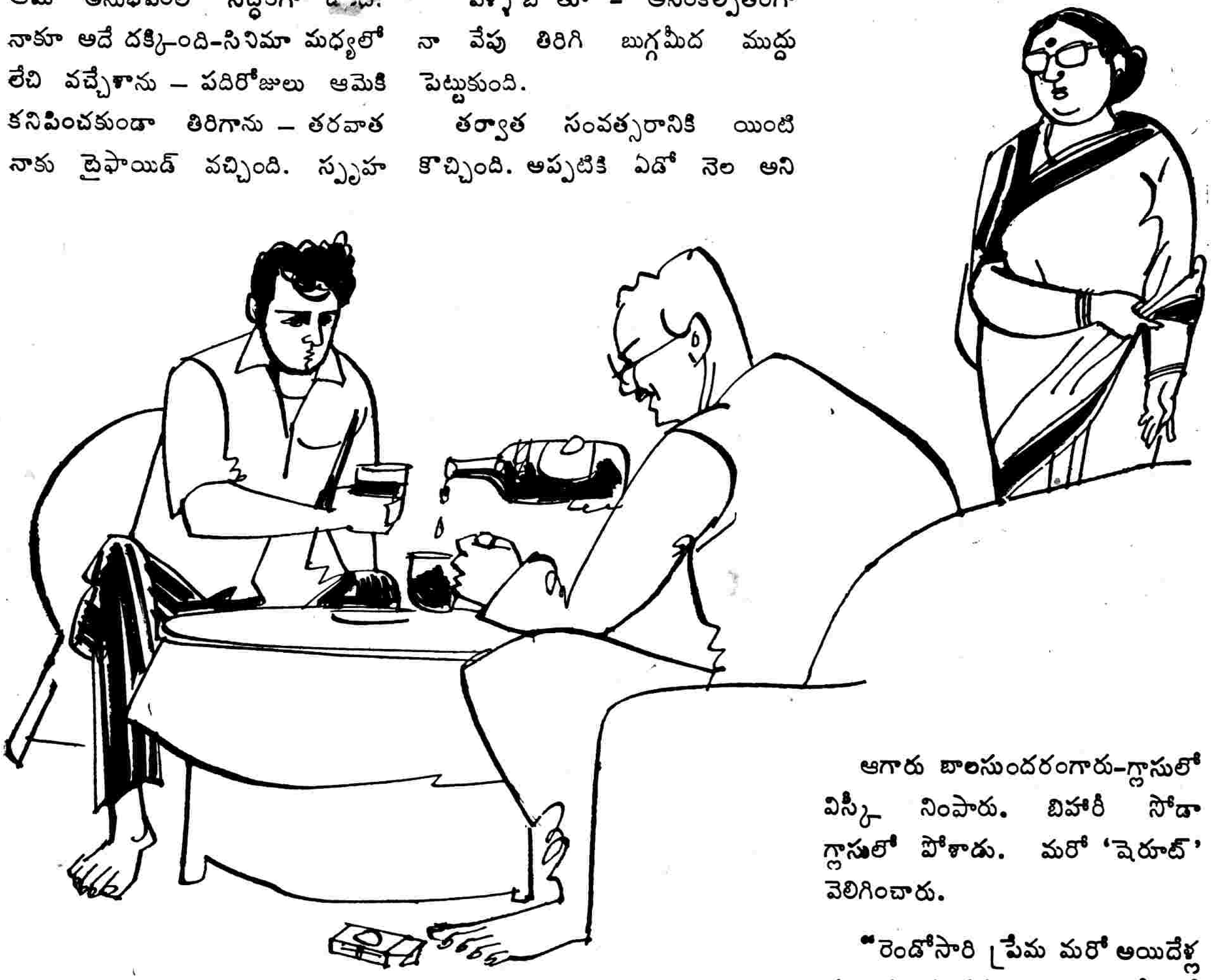

ఆగారు బాలసుందరంగారు-గ్లాసులో విస్కీ నింపారు. బిహారీ సోడా గ్లాసులో పోశాడు. మరో 'షెరూట్' వెలిగించారు.

"రెండోసారి ప్రేమ మరో అయిదేళ్ల తర్వాత తటస్థపడింది. ఆ రోజుల్లో కాలేజీ నాటకాల్లో నేను హీరోని-కాలేజీలో మంచి గ్లామర్ ఉండేది. అల్లరి చెప్పనే అక్కర్లేదు. ఊళ్ళో ఓ నాటక సమాజం కూడా ప్రారంభించాం. విరివిగా నాటకాలు ఆడుతూ ఉండేవాళ్ళం. బి.కాం. ఫస్ట్ యియర్‌లో సరళ అనే అమ్మాయి ఉండేది — సన్నగా, తెల్లగా మల్లెపువ్వులాంటి అమ్మాయి. ఆమె చాలా సుకుమారంగా, నాజూకుగా ఉండేది - పద్మ అందకత్తె - కాని సరళలో అందం, ఆమె ఠీవి, హుందాతనం. ఆమె శరీరం అందమంతా రంగుదీ, వయస్సుదీను. కాని నాటకాల ద్వారా నేను హీరోనయితే, కేవలం తన హుందాతనంతో ఆవిడ హీరోయిన్. కొన్ని నెలలు గడిచాక నేను వేసే ప్రతి

నాటకానికీ మొదటి వరసలో ఆ అమ్మాయి ఉండడం గమనించాను - కాలేజీ నాటకాలే కాదు, బయట వేసే నాటకాలకి కూడా వచ్చేది - కొన్నాళ్లయాక - నాటకం వేసేముందు ప్రేక్షకుల్లో సరళ ఉందా లేదా అని చూడడం అలవాటయిపోయింది. స్టేజిమీద పాత్రలోంచి బయటపడి — చూసే సందర్భాలన్నీ ఆమె ఆనందాన్ని గమనించడానికే. నాపట్ల ఆమె ఆకర్షణని రూఢిగా అర్థంచేసుకున్నాక ఓ రోజు ఉండబట్టలేక లేడీస్ వెయిటింగ్ రూమ్ముందు పలకరించాను. " నాటకం ఎలా ఉంది ?" అని మొదట తెల్లబోయింది.

ఆమె ఠీవి ఒక ఆనకట్ట — దాన్ని ఛేదించుకు ఎవరూ వ్యక్తిగతమయిన పరిచయానికి పూనుకోరని ఆమె ధైర్యం - మొదటిసారి యిలా మాట్లాడడం కాస్త విస్మయాన్ని కలిగించింది- కాని అంతలో పాత సరళ అయిపోయింది.

"నా మొహంలాగ ఉంది - ఆ మీసా లేమిటి మరీ అంత పొడుగ్గా ?" అంటూ నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

ఆడపిల్ల హుందాగా సమాధానం చెప్తే ఆ పరిచయం అక్కడితో ఆగిపోవచ్చు — మగాడిని ఆడపిల్ల చేసే వెక్కిరింత కూడా ఒక రకమయిన చొరవే. హాస్యానికి పరిచయం కావాలి. లేదా ఎదుటి వ్యక్తిమీద నువ్వు వెక్కిరించడానికయినా శ్రద్ధ చూపించావనడానికి అదే నిదర్శనం.

అప్పట్నుంచీ - ప్రతి నాటకానికీ ఆ అమ్మాయిని విధిగా ఆహ్వానించేవాడిని - ప్రతిసారీ — నాటకంలో మంచిని వదిలిపెట్టి ఏదో ఒక విమర్శ చేసేది - నాటకం చూడాలన్న కోరిక ఉంది. చూసినప్పుడు ఆనందం ఉంది. కాని ఆ విషయం ఒప్పుకోవడంలో తన గడుసుదనం తనకే మిగుల్చుకోవాలి. అప్పట్లో నన్ను ఆకర్షించిన సరళలో అందం ఆ గడుసుదనమే.

వాళ్ళ నాన్న తాసీల్దారు—రాజమండ్రి బదిలీ అయి చదువు మధ్యలోనే రాజమండ్రి కాలేజీకి బదిలీ చేయించుకుని వెళ్ళిపోయింది— అక్కడితో న్యాయంగా ఆ కథ ముగిసిపోవచ్చు - కాని మరో నెలరోజుల్లో ఉత్తరం రాసింది - "మళ్ళీ ఏమయినా కోతి వేషాలు వేస్తున్నారా ?" అని-ఈసారి వెక్కిరింత నా మనస్సుకి తాకలేదు - కాని రాజమండ్రి వెళ్ళాక కూడా నన్ను మరిచిపోలేక పోయిందన్న నిజం, ఆ నిజాన్ని గుర్తించగలిగినందుకు ఒక గర్వం కలిగాయి-రెండేళ్ల కాలేజీలో నా సమక్షంలో ఉన్నప్పుడు ప్రారంభం కాని — జబ్బు ఒకటి- ఆమె దూరమయాక ఆ ఉత్తరం కారణంగా ప్రారంభమయింది — దాన్ని 'ప్రేమ' అంటారని తర్వాత గుర్తుపట్టాను. క్రమక్రమంగా రోగం ముదిరింది — లైబ్రరీలో పుస్తకాలన్నీ తిరగేసి — కవిత్వం వొలకబోసి-వెన్నెలా, చంద్రవంకా, మలయ పవనం, హృదయం - అంటూ పేజీలు నింపేవాడిని - విచిత్రంగా ఆమె దగ్గర్నుంచీ సమాధానం వచ్చేది - ఆ ఉత్తరాలు కాంపోజిషన్ దిద్దే స్కూలు టీచరు రిమార్కుల్లాగ ఉండేవి— "మలయ పవనం క్లాసు రూమ్‌లో వీస్తుందంటారేమిటి ? మరీ అంత తెలియకుండా చచ్చుప్రయోగాలు చెయ్యడం ఉత్త తెలివితక్కువతనం -" యిలాగ - కాని ఉత్తరం వచ్చేది - క్రమంగా పోస్టుమాన్ ప్రాణావసరమయిన మిత్రుడిలాగ కనిపించేవాడు - సమాధానాల్లో వ్యంగ్యం అప్పుడప్పుడు తగ్గేది- కాని రావడంమాత్రం ఆగలేదు- ఆ వేసవి శలవుల్లో విజయవాడ వెళ్తూ రాజమండ్రిలో దిగాను.

బదిలీమీద ఊరు వదిలి వెళ్ళిపోయాక - అదే మేమిద్దరం కలుసుకోవడం - అప్పటికి కేవలం పరిచయంగానే ప్రారంభమయిన మా బాంధవ్యం యిప్పుడు ముదిరి ఊసరవెల్లి అయిందని యిద్దరు గుర్తుపట్టాం - స్టేషన్‌కి వచ్చి నన్ను పలకరించినప్పుడు, ముఖం ఎర్రబడడం, మల్లెపువ్వులు, పట్టుచీర ప్రత్యేకమయిన అలంకరణ గుర్తుపట్టాను. చీర భుజంచుట్టూ తిప్పుకొంది - సరళ పెద్దమనిషిలాగ తయారయితే బాగుండదు - ఆమె హుందాగా, ఠీవిగా - అల్లరిచేసే కుర్రాళ్ళ మధ్యనుంచి నడిచిపోయే సామ్రాజ్ఞిగానే తెలుసు.

సాయంకాలం యిద్దరం గోదావరి ఒడ్డుకి నడిచి వెళ్ళాం-ఇద్దరికీ మాటలు పెగలవు. నాకు ఎదురుగ్గా - గోదావరి వేపు వీపుంచి కూర్చుంది. ఇన్ని పేజీల ఉత్తరాలు రాసుకున్న మా మధ్య మాటలు కరువయ్యాయి.

"నేను మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్నానని తెలుసా ?" అన్నాను. ఎంత అర్థంలేని ప్రసక్తో యిప్పుడు తలుచుకుంటేనే నవ్వొస్తుంది.

"అది చెప్పడానికే యింతదూరం వచ్చారా ?" అంది నవ్వుతూ.

నిశ్శబ్దంగా ఉండే సరళకి ఏం మాట్లాడాలో తెలీదు - కాని ఎవరయినా మాట్లాడితే ఎలా వెక్కిరించాలో తెలుసు - మాకు తెలియకుండానే పెళ్ళి, పిల్లలూ, కుటుంబ జీవితం — యిలాంటి విషయా లెన్నో మాట్లాడాను — కనీసం నలభై ఏళ్ళ అనుభవంతో పండి ముదిరిన వాడిలాగ. సరళ అన్నీ వింటూ కూర్చుంది.

చీకటిపడ్డాక - యిద్దరం లేచి నిలబడ్డాం. సరళ ముఖంలో ఎందుకనో యింటి వేపు మళ్ళుతున్నకొద్దీ నిరుత్సాహం కనిపించింది-అది యివాళ ఆలోచిస్తే అర్థమవుతుంది - అన్ని ఉత్తరాలు రాశాక - సహజంగా -

మగాడు తీసుకొనే చొరవ ఆమె ఊహించి ఉంటుంది. తనని చేతుల్లోకి తీసుకుంటాననో లేకపోతే గట్టిగా కావలించుకుంటాననో అనుకొని ఉంటుంది. కాని నేనింకా పద్మ అనుభవం మరిచిపోలేదు.

"ముద్దు పెట్టుకోనా ?" అన్నాను - నదిదాటి వెలుగు మరీ తక్కువగా ఉన్న చోటుకి వచ్చినప్పుడు.

"పెళ్ళయాక పర్మిషన్ అడుగుదురు గాని – ఒక సాయంకాలం ఆలస్యంగా మీ కింత అపురూపమయిన ఆలోచన రావడం అమోఘం" అంది.

అంతే–తర్వాత నేను రైలెక్కాను – ఆ సాయంకాలం నాలో మగాడి చొరవని చూడలేకపోవడం సరళని నిరుత్సాహ పరిచింది - ఆమెలో మగాడిని ప్రతి క్షణం చిన్నవాడిని చేసే వ్యంగ్యం నన్ను చికాకు పరిచింది. తర్వాత సరళ నాకు ఉత్తరం రాయలేదు – బహుశా ఆ పరిచయానికి ముగింపు కేవలం అనుభవమని సరళ అనుకొని ఉండవచ్చు – 'పెళ్ళి' అని నేననుకోవడం నా పొరబాటేమో ! ఏమయినా తర్వాత సరళ ఉత్తరాలు రాయలేదు–ఆశ్చర్యంగా పోస్ట్‌మాన్ క్రమంగా నా ఆకర్షణనుంచి మళ్ళిపోయాడు - రెండోసారి ప్రేమ కేవలం హుందాతనంపట్ల ఆకర్షణగా గుర్తుండిపోయింది."

శంకరానికి ఫక్కున నవ్వొచ్చింది.

"రెండు సార్లూ నువ్వే ఫూల్ వయావన్నమాట ?"

బాలసుందరం నవ్వాడు – "రెండు సార్లే అయానోయ్ – జీవితమంతా ఫూల్ అవుతూండడమే ప్రేమకి అసలయిన అర్థంకావచ్చు– మూడోసారి మాత్రం ఫూల్‌ని కాలేదు – మలయ పవనం, మాధవీలత యివన్నీ ఆట కెక్కించేశాను - శ్రీదేవిని ఎన్.సి.సీ. స్క్వాడ్రన్ లీడర్‌గా ఉన్నప్పుడు చూశాను. మనిషి నలుపు – కాని శరీరంలో అవయవాల అందానికి సజీవమయిన ఉదాహరణలాగ ఆ అమ్మాయి కనిపించింది–మనిషి అందంపిచ్చెత్తించిన సందర్భ మది–ఎందుకనో ఆమెకోసమే నేను జీవితమంతా ఎదురుచూస్తున్నట్టు– ఆ క్షణం – ఆమె నా కళ్ళబడినప్పుడే దగ్గరయినట్టూ అనిపించింది. కవాతు చేస్తూ నలుగురి మధ్యా రిపబ్లిక్ డే పెరేడ్‌లో ఆమెను చూశాను - ఎంత ప్రయత్నంచేసి ఆమె ఉనికిని పట్టుకున్నానో చెప్పలేను – ఆటోమొబైల్ కంపెనీలో స్టెనో. ఫోనుచేసి ఆమెతో మాట్లాడినప్పుడు ఆమె గొంతులో తియ్యదనం నన్ను ముగ్ధుడినిచేస్తే, ఓ నూతన వ్యక్తి పలుకరింత ఆమెను భయపెట్టింది. ఇలా ఆడపిల్లల వెంటబడడం నా అలవాటేమో అనుకొందట– నేను తీసుకొన్న చొరవకి – తరవాత చెప్పింది - ప్రతిరోజూ పనిగా ఫోను చేసేవాడిని - కేవలం ఆమెకోసం ఓ మోటార్ సైకిల్ కొన్నాను – రిపేర్ లేకపోయినా కంపెనీ చుట్టూ తిరిగేవాడిని. అప్పటికి నీ వయస్సు – నీ మేరీని ముద్దుపెట్టుకున్నావా అంటే నువ్వు సిగ్గుపడ్డావు కాని - నే నా రోజుల్లో ఆ అమ్మాయితో అనుభవించని సుఖంలేదు - ఇప్పటికీ వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటే– ఆమెతో గడిపిన మధురమయిన క్షణాలు – శారీరకంగా మీ అమ్మతో కూడా గడపలేదేమో - ఏమై బికమింగ్ పర్సనల్ ?" ఆగారు.

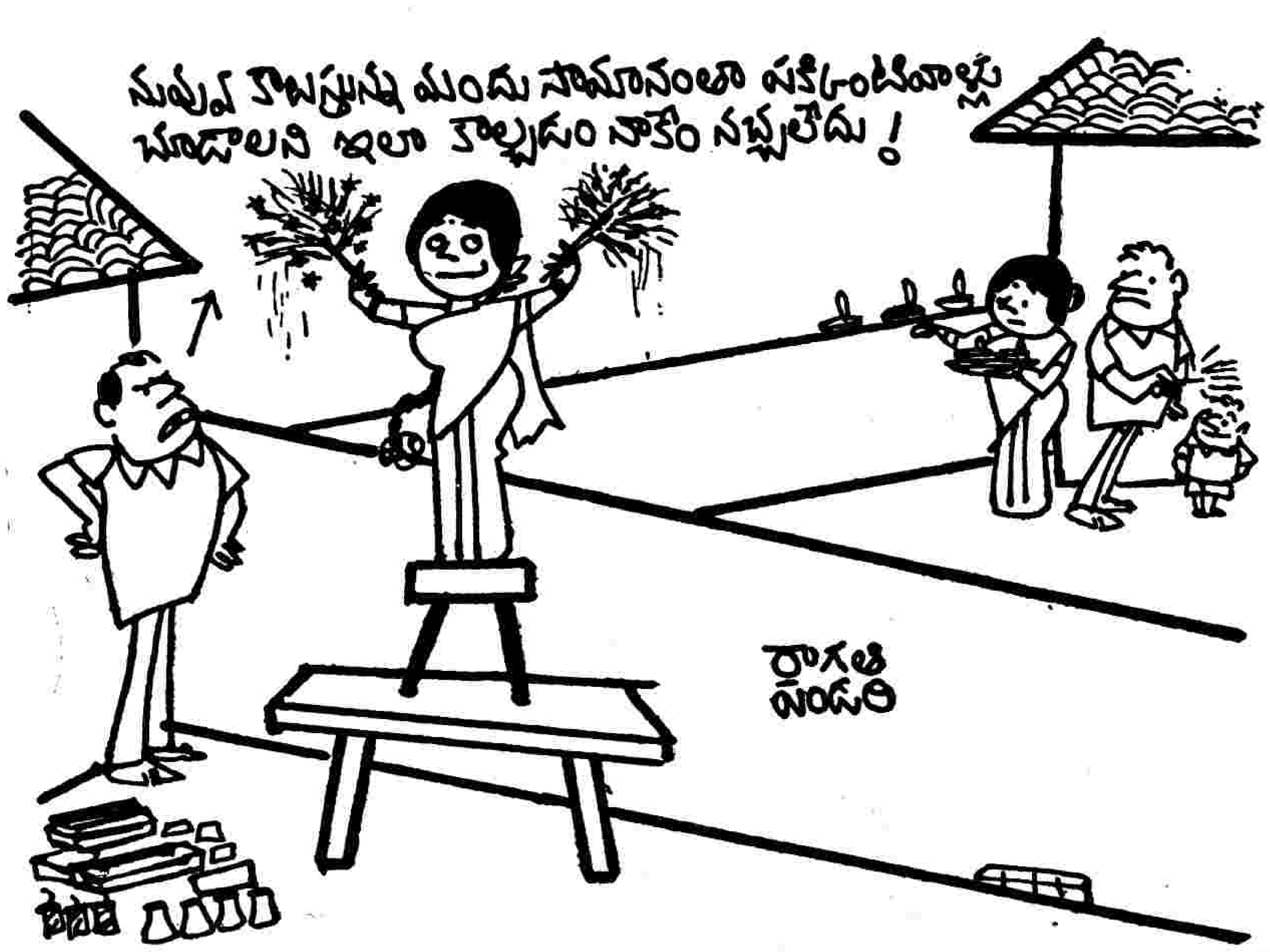

శంకరం నవ్వాడు — "మరి పెళ్ళి చేసుకోలేదేం ?"

'"అవును-ఇటీజ్ ఎ థౌజెండ్ డాలర్ క్వశ్చెన్. ఆ అమ్మాయికి అప్పటికి మైనారిటీ తీరిఉంటే - అమ్మా, నాన్నా, దేవుడు, దెయ్యం అన్నిటినీ అందరినీ మరిచిపోయి-ఏ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులోనో పెళ్ళిచేసుకొనేవాడిని - కాని ప్రేమ ఆడదాని సెక్యూరిటీకి మార్గమయితే మగాడికి అడ్వంచెర్-నలుగురి దృష్టిలో మా స్నేహానికి బలమయిన సాక్ష్యం ఏర్పరచుకోవాలని ఆమె తొందర పడింది. ఇంట్లో తల్లిదండ్రులకి చెప్పింది - అంతే - పెద్ద అగ్నిపర్వతం బద్ద లయింది—ఇద్దరి కులాలు వేరు - వాళ్ళ నాన్న నామీద విరుచుకుపడ్డాడు. గ్రౌండ్సులో ఆర్డర్స్ ఇచ్చే స్క్వాడ్రన్ లీడర్ గొంతుతో — "గో టు హెల్" అని చెప్పాను—ఏడ్చి, మొత్తుకుని నన్ను సాధించలేక - మా నాన్నకి ఉత్తరం రాశాడు - మూడో రోజున మా అమ్మా, నాన్నా హఠాత్తుగా రైలుదిగారు. అరవై యేళ్ళ ముసలాయకి నేను ఆలస్యంగా పుట్టిన కొడుకుని - ఏకైక పుత్రుడిని - అమ్మ వచ్చిందగ్గర్నుంచీ గోల గోల పెట్టేసింది. మా నాన్న- నీ నాన్నలాంటి వాడు కాదు కాస్త మెతక - నా ముందు చాలా దీనంగా ఓ గంట మాట్లాడాడు. "నిన్ను చంపుతామని వాళ్లు ఉత్తరం రాశారు - గారంగా పెంచిన కొడుకుని, కేవలం అమ్మాయి కారణంగా హత్యచేస్తామని ఎవరో బెదిరిస్తున్నారంటే నే నెలా బాధపడ తానో ఊహించు - ఇరవై మూడేళ్లు పెంచిన తల్లిదండ్రులమీద లేని ప్రేమ, ఆరు నెలల్లో ఆమెమీద కలిగిందంటే నేను నోరు మూసుకుంటాను - ఇది వయస్సులో కలిగే ప్రమాదం అని అర్థంచేసుకోగలిగితే ఆ అమ్మాయిని మరిచిపో - లేకపోతే నీ యిష్టం - యింతకన్నా నేను చెప్పేది లేదు " - అన్నాడు.

"చెప్పాల్సిన అవసరమూ కనిపించ లేదు. శ్రీదేవి తండ్రి ఆమెను బెల్టుతో చావబాది - మా మయ్యతో బాటు అహమ్మదాబాద్ పంపేశాడు. ప్రేమలో ఉండగానే పెళ్ళి గురించి తొందరపడిన పాపానికి ఏకం కావలసిన జీవితాలు విడిపోయాయి — ఆలోచించినకొద్దీ అమ్మా, నాన్నని దక్కించుకోవలసిన అవసరం నాకు కనిపించింది. వాళ్ళని కాదని దూరం కావడం అసాధ్యమని ఇరవైమూడేళ్ళ జీవితం సాక్ష్యం చెప్పింది - బాధపడి, ఏడ్చి, విసిగి- 'మీ యిష్టంవచ్చిన అమ్మాయిని వెదకండి — ఆమెను చూడకుండా తాళి కడతా' నన్నాను. 'మీ అమ్మను చూపించారు - మూడు నెలల్లో పెళ్ళయి పోయింది - ఈ ప్రేమకి అర్థం కోరిక— దాన్ని సంప్రదాయం, బాంధవ్యం. అతి సుళువుగా జయించాయి."

ఆగారు బాలసుందరంగారు.

శంకరం ఉన్నట్టుండి తుపాకి పేల్చినట్టు ఓ ప్రశ్న అడిగాడు - "మరి అమ్మనయినా ప్రేమించారా ?"

బాలసుందరంగారు లేచి పచార్లు ప్రారంభించారు - "మంచి ప్రశ్న అడిగావు - నిజం చెప్పమంటావా ?"

"చెప్తారనే నా నమ్మకం."

"అయితే విను - మీ అమ్మమీద యింతవరకూ ప్రేమలేదు - నాతో ముప్ఫయిఅయిదుఏళ్ల పైగా జీవితం పంచుకొంది. నాకు రోగం వస్తే సేవలు చేసింది. మొదటిరోజుల్లో శ్రీదేవిని తల్చుకున్నప్పుడల్లా ఆమెతో పెళ్ళి పెద్ద 'రాజీ' అని గుర్తు వస్తుండేది - కాని ప్రేమతో సాధించలేనిది మీ అమ్మ సేవలు చేసి సాధించింది. నాకు పిల్లల్ని కంది, నిజాయితీగా నన్నొక్కడినే నమ్ముకొంది. నిజం చెప్పాలంటే యిదీ ప్రేమ కాదు— 'రాజీ' మళ్ళీ జీవితంలో అవకాశం వస్తే—మీ అమ్మనే పెళ్ళి చేసుకుంటానేమో - ఎందుకంటే "షీ యీజ్ ఎ ఐడియల్ వైఫ్ — కాని, ఐడియల్ లవర్ — నో, యిప్పటికీ ఆత్మవంచన చేసుకోలేను — " ఆగారు. కుర్చీలో కూర్చుని గ్లాసులో విస్కీ పోసుకున్నారు — అంతలో బిహారీ ఎత్తి తాగబోయే ఆ గ్లాసుని లాక్కున్నాడు. 'ఇంక వద్దు' అని తల ఆడించాడు ఆకలివేసే కుక్క జాలిగా అన్నం అడిగినట్టు.

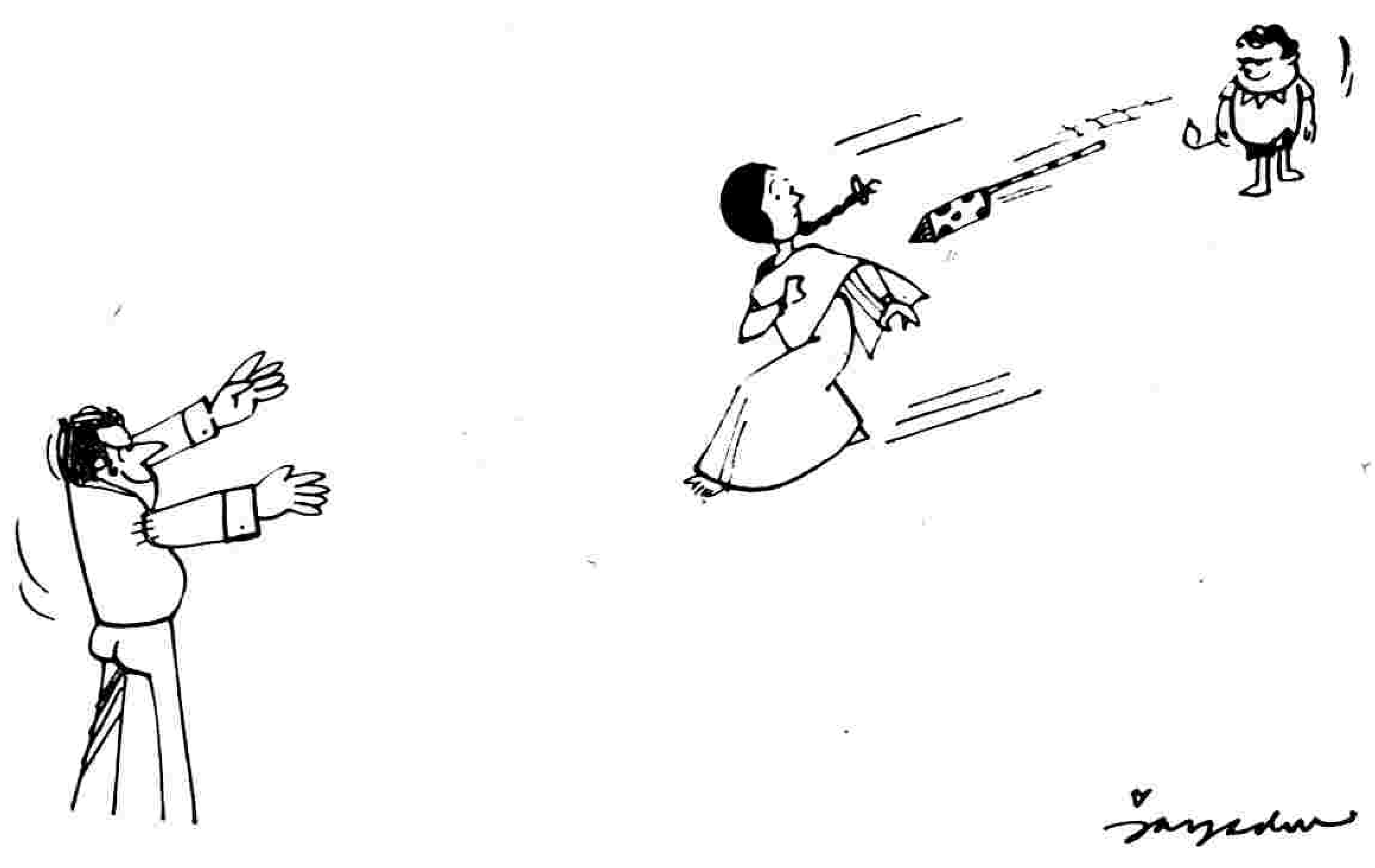

"సరే తాగను పోరా –" అన్నాడు. అంతలో కొడుకువేపు తిరిగి "చిట్టగాంగ్‌లో ఉండే రోజుల్లో వీడు నా ఆర్డర్లీ - నా బూట్లు పాలిష్‌చేసి బట్టలుతికేవాడు - ఓ పొట్టిపెళ్ళాం ఉండేది – నే నక్కడ ఉండే రోజుల్లోనే చచ్చిపోయింది. నేను మిలటరీలోంచి రిటైరయి వచ్చేస్తూంటే పెళ్ళాం పోయినప్పటికంటె గుండె బాదుకుని ఏడ్చాడు. ఓదార్చి, రెండు వందలు చేతులో పెట్టి రైలెక్కాను. పదిహేనురోజులు తిరక్కుండా నన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చేసాడు. అప్పట్నుంచీ నాతోనే ఉన్నాడు. డాక్టర్లు కూడా నా ముందు సాధించలేని విజయం వీడు సాధించాడు. ఈ మందుని నా గుండెపోటు కూడా ఆపలేకపోయింది. వీడొక్కడే ఆపగలడు. నేను తాగితే ఆ వెధవ ఏడుస్తాడని భయపడి తాగను. నేను కష్టపడితే వాడికి కన్నీళ్లొస్తాయి - వాడు కన్నీళ్ళు కార్చినప్పుడల్లా నేను కష్టపడతాను – లవ్‌లీ బాయ్" - జీవితంలో ప్రేమకు నాకు తెలిసిన ఉదాహరణ చెప్పమంటే వీడిని చెప్తాను - అవును – నేను బిహారీని ప్రేమిస్తున్నాను" - "ఆ మాట లంటూంటే బాలసుందరంగారి కళ్ళలో కన్నీళ్ళు తిరిగాయి - లేచి విస్కీ సీసా మూతపెడుతున్న బిహారీ జుత్తు నిమిరారు – వాడు తన మాట విన్న యజమానివేపు చూసి, విశ్వాసంతో తోకాడించే కుక్కలాగ విలవిలలాడాడు.

శంకరానికీ కళ్ళనీళ్లు తిరిగాయి.

పార్వతమ్మ వచ్చి భోజనానికి లేవమని కసిరింది.

"నా ఉపన్యాసం అయిపోయిందే, వడ్డించు" అన్నారు బాలసుందరంగారు శంకరంవేపు తిరిగి.

"ఈ కథలు చాలనుకుంటాను - నీ జీవితంలో ప్రేమని నీ అంతట నువ్వు గుర్తుపట్టడానికి. ఇంత విన్నాక కూడా మేరీని ప్రేమిస్తున్నానని నీ కనిపిస్తే కారణం చెప్పకు - ఇంకేమీ - చెప్పకు. పెళ్ళి ఎప్పుడు చేసుకుంటావో చెప్పు – అది ప్రేమ కాదని పిస్తే."

శంకరం లేచాడు. అర్ధరాత్రి ముసలిఫాన్ కిరకిరా చప్పుడు చేస్తోంది. చీకట్లో దూరాన ఎక్కడో మునిసిపాలిటీ దీపం వెలుగు దారితప్పిన బాటసారికి- ఎత్తిచూపే సన్నటి దీపంలాగ కనిపిస్తోంది. బాలసుందరంగారు ఏమీ మాట్లాడలేదు. కొడుకు వంకే తదేకంగా చూస్తున్నారు - ఎంతోసేపటికి తండ్రి వేపు తిరిగాడు శంకరం.

"థాంక్యూ డాడ్'' - చాలా మంచి పార్టీ యిచ్చారు. యీ రోజు మరిచిపోలేను – తండ్రితో మొదటిసారిగా మంచి స్నేహితుడిని పరిచయం చేసుకున్నందుకు గర్వపడుతున్నాను."

బాలసుందరంగారు నవ్వారు - "నే నడిగింది మేరీ విషయం."

"అవును మేరీ విషయం - యింత విన్నాక - బహుశా - అవును పెళ్ళి చేసుకోలేను - రేపే ఆ విషయం చెప్పేస్తాను ఆమెతో."

ఆయనకు ఆశ్చర్యం కలగలేదు. ప్రేమ గురించి యిన్నేళ్ళ తన అభిప్రాయం తప్పుకానందుకు ఆయన ఆనందపడ్డారు - కాని ఒక సంశయం మిగిలిపోయింది.

భోజనానికి లేచి పెరట్లో కాళ్ళు కడుక్కుంటూ - కొడుకుని అడిగారు – "నేను ప్రతిసారీ ప్రేమ గురించి రకరకాల గుర్తులు పెట్టుకొన్నానే - యిప్పటికి నీ ప్రేమకి అర్థం ఏమిటి ?"

"జాలి."

"ఎవరిమీద ?"

"ఆ అమ్మాయి పేదరికంమీద. ఎక్కువచదువుకోలేని ఆమె నిస్సహాయత మీద - రెండు పూటలా భోజనం చెయ్యలేని ఆమె కుటుంబ పరిస్థితిమీద. ఆకలికి యింకా అర్థం నాకు తెలీదు. కాని పేదరికంలో ఆమె కుంచుకుపోయి బతకడంలో వింతగా, కొత్తగా కనిపించింది నాకు - దట్సాల్."

బాలసుందరంగారు ఆశ్చర్యపోయారు - అరవై యేళ్ళ తన జీవితంలో పేదరికంపట్ల జాలిని కూడా ప్రేమగా అపార్థం చేసుకోవచ్చునని ఆయనకి తోచలేదు - తన ముందుతరం ఏదో కొత్త సౌందర్యాన్ని అన్వేషిస్తోంది - ఇంకా గుండెబలం చాలడంలేదు అనుకొని భోజనానికి ఉపక్రమించారు.